

Kakovost življenja sodobnega časa

Katarina Grozina*

Fakulteta za organizacijske študije v Novem mestu, Ulica talcev 5, 8000 Novo mesto,
Slovenija

katarina.grozina@fos-unm.si

Povzetek:

Raziskovalno vprašanje (RV): Kako vpliva sodobni čas na kakovost življenja glede na posamezne kazalnike?

Namen: Namen je predstaviti posamezni kazalnik kakovosti življenja ter podati oceno primerjave statistike Slovenije in EU in našega raziskovanja.

Metoda: V raziskavi je uporabljena kvalitativna metoda, kjer je bila izvedena analiza različnih člankov in literatur.

Rezultati: Kakovost življenja v primerjavi s preteklostjo pada, izgublja se pomoč ljudi, želja po napredku, želja po boljšem, kakovostnejšem življenju.

Organizacija: Ustrezna kakovost življenja lahko omogoča boljše pogoje in večjo zainteresiranost za pozitivno življenje sodobnega časa.

Družba: Posamezniki so tisti, ki lahko v svojim zadovoljnim, pozitivnim razmišljanjem in trudom usmerjajo in zastavljajo cilje v kakovostno prihodnost življenja.

Originalnost: Predstavitev pregleda kakovosti življenja sodobnega časa.

Omejitve/nadaljnje raziskovanje: Raziskava je bila narejena na podlagi člankov in literature.

Ključne besede: kakovost življenja, sodobni čas, ljudje, čas, varnost, materialne dobrine, odnosi, pomoč ljudi.

1 Uvod

Filozofi so že tisočletja nazaj poskušali ugotoviti kaj je dobro življenje. V psihologiji pa se je zanimanje za razumevanje in izboljšanje kakovosti življenja povečalo predvsem z razvojem področja pozitivne psihologije. (Rozin in Stellar, 2009, str. 273)

Danes živimo v svetu, v katerem ima kakovost življenja velik pomen. Ko govorimo o kakovosti življenja, govorimo o temi, ki ima obsežno pot in je največji pomen v družboslovju dobila že v 60 letih preteklega stoletja.

Večina ljudi meri kakovost življenja z dejavniki, kot so materialne dobrine in lastništvo nad njimi, rast družbenega proizvoda,... Vendar ti dejavniki ne pomenijo kakovostnejšega življenja.

* Korespondenčni avtor / Correspondence author

Prejeto: 13. november 2022; revidirano: 14. november 2022; sprejeto: 18. november 2022. /

Received: 13th November 2022; revised: 14th November 2022; accepted: 18th November 2022.

Pri kakovosti življenja bi morali upoštevati predvsem kazalnike, ki so bistvenega pomena. Ti kazalniki so zaposlitev, znanje, zdravje in seveda samouresničevanje, pripadnost in varnost. Tu si postavimo pomembna vprašanja in sicer, kako uporabimo in porazdelimo novo ustvarjeno vrednost med ljudmi in kako sredstva, ki jih imajo ljudje na voljo.

2 Teoretična izhodišča

Kakovost življenja je ena najpomembnejših stvari v življenju. Samoumevno je, da je izjemno pomembno raziskovanje dejavnikov, ki vplivajo na kakovost življenja. Kot pri mnogih drugih psiholoških spremenljivkah bi lahko te dejavnike razdelili v tri velike skupine: osebne dejavnike, situacijske dejavnike in interakcijske dejavnike. Če vprašamo ljudi, od česa je odvisna kakovost življenja, bodo zelo hitro pomislili na situacijske oziroma zunanje dejavnike, bodisi pozitivne ali negativne dogodke, kot so npr. stresorji. Pri tem nekako pozabljamo na to, da so psihično blagostanje, naše občutje sreče in zadovoljstva ter drugi vidiki doživljanja kakovosti življenja v veliki meri odvisni tudi od naših osebnostnih značilnosti. To je pravzaprav razumljivo, kajti vpliv stresorjev in pozitivnih situacijskih dejavnikov temeljito opazimo, medtem, ko s svojimi osebnostnimi značilnostmi živimo vsak dan, ne da bi njihov vpliv na naše doživljanje in obnašanje sploh zaznavali. To pa ne pomeni, da tega vpliva ni in to tudi ne pomeni, da je včasih morda vpliv osebnostnih dejavnikov celo močnejši kot vpliv situacijskih in interakcijskih dejavnikov. Zunanje dogajanje, negativno in pozitivno, nas najpogosteje doleti in potem spet mine in tako je tudi z njegovim vplivanjem na nas, medtem, ko naše osebne lastnosti delujejo konstantno in tudi njihov vpliv je nenehno prisoten. (Musek, 2012, str. 13-15)

Definicija pojma kakovost življenja je zelo relativna. Predvsem v časih, ko je materialno blagostanje ljudi čedalje večje. To se predvsem opazi v razvitem delu sveta. Nivo sreče ljudi pa žal ne sledi temu trendu. Britanska raziskava iz leta 2016 ugotavlja, da na srečo ljudi vplivata dve glavni področji: zdravje in odnosi. Pojem »zdravje« zajema telesno, čustveno in duhovno zdravje. Pojem »odnosi« vključuje odnose v različnih oblikah: v družini, na delu in v družbenem okolju. Težave na teh dveh področjih so v večini primerov tudi glavni motivator za to, da se ljudje podajo na pot osebne rasti. Kljub temu, da omenjeni raziskavi tega ne dodajata, bi dvema glavnima področjema dodali še tretje področje: materialno blagostanje. Večina ljudi se poda na pot osebne rasti zaradi težav na enem od teh treh področij. (Gider, 2017)

Kako pa bi lahko izboljšali kakovost življenja? Naučiti se moramo sprostitvenih tehnik. Zanimivo je, da ljudje za največje rezultate večinoma štejejo rezultate na področju zdravja in dobrega počutja. Mogoče pa nas kakšne bolečine, načeto zdravje ali slabše počutje veliko bolj nagovorijo, kot skrhani odnosi s sodelavci, strankami ali bližnjimi. Vsakdanji stres bistveno vpliva na našo kakovost življenja. (Gider, 2017)

Šved Allardt je kazalce zadovoljevanja potreb *imeti*, *ljubiti* in *biti* vpeljal v raziskovanje kakovosti življenja in tako se je tudi večina raziskovalcev ravnala tudi naprej. V današnjem sposobnem času posamezniki ne potrebujejo kazalnikov, vendar sami pridobivajo sredstva in jih uporabljajo za zadovoljevanje svojih potreb. Prav kakovost življenja je tista, ki teži k višji

kakovosti proizvodnje in k temu, da brez delovnega življenja ni storitev in višje kakovosti. (Svetlik, 1996, str. 5)

Ko govorimo o vprašanih kakovosti življenja, se osredotočamo predvsem na konceptualizacijo življenjske ravni kot nadzora nad viri in konceptualizacijo kakovosti življenja kot izpolnjenost temeljnih potreb po Allardtu: »*imeti, ljubiti in biti*«. Slovenske raziskave so preučevale kakovost življenja in vse to kaže na združitev dveh strani skandinavskega proučevanja življenjskih pogojev: dejanske in želene. (Račič, 2007, str. 8-9)

Antončič in Boh (1991, str. 10-11) govorita o načinu raziskovanja skandinavskega načina, kjer obravnavajo življenjske ravni kot raziskovanje sreče in splošne blaginje ter kakovosti življenja in življenjske ravni. V točki raziskovanje sreče in splošne blaginje govorimo o tem, kako so povezane človeške potrebe z zadovoljstvom, kako lahko v največji meri zadovoljimo naše potrebe in kako sta povezani sreča in naše želje. Ko pa govorimo o kakovosti življenja in življenjski ravni, pa se kažeta povezanost materialnih virov in hkrati neosebnih virov z zadovoljstvom naših potreb. Te so uresničljive v odnosu do drugih ljudi in tu lahko izpostavimo, kako se razlikuje objektivno in subjektivno raziskovanje človeške blaginje. Pri objektivnem pojmovanju govorimo o življenjski ravni, pri subjektivnem poimenovanju pa govorimo o kakovosti življenja.

Townsend pravi, da, kadar govorimo o indeksu življenja ravni, govorimo o različnem sklopu potreb (Townsend, 1970, str. 6):

- temeljne fizične potrebe: prehrana, prebivališče, zdravje,
- temeljne kulturne potrebe: izobrazba, prosti čas in rekreacija, varnost,
- višje potrebe: neporabljen dohodek, ki ostane.

Erikson (1993, str. 67-68) pa je raziskal življenjske ravni. Temeljno vprašanje je bilo, ali se merjenje in opisovanje blaginje lahko poveže s potrebami posameznikov in njihovimi viri. Ta način raziskovanja je nadgradil teorijo o raziskovanju blaginje, kjer je življenjska raven opredeljena kot doseg življenjskih pogojev in se meri z različnimi kazalci:

- zdravje in dostop do zdravstvene oskrbe,
- zaposlitev in delovne razmere,
- gmotni viri (dohodek in premoženje),
- izobrazba in poklicna usposobljenost,
- družina in socialni viri,
- stanovanje,
- varnost življenja,
- prosti čas,
- politična dejavnost.

Kakovost življenja govori o tem, kako smo zadovoljni s svojim življenjem, kakšen imamo občutek o sebi. Ne moremo pa tega enačiti z življenjskim standardom, ki se nanaša na zadovoljitev potreb. Sem štejemo hrano, bivalni prostor, obleko in podobno. To sta dva pojma, ki sta velikokrat upoštevana in sploh ni nujno, da sta povezana. Kajti velikokrat imamo podano

informacijo, da ljudje, ki živijo visoki življenjski standard, imajo zato visoko kakovost življenja. Kakovost življenja se osredotoča predvsem na povečanje sredstev, s katerimi si lahko pomagamo oziroma povečamo kakovost življenja. (Račič, 2007, str. 8-9)

Diener in Suh (1997, str. 189-192) navajata tri filozofske pristope, ki poskušajo opredeliti kakovost življenja. Prvi se nanaša na značilnost dobrega življenja, ki ga narekujejo družbene norme in je zelo povezan z družbenimi pokazatelji kakovosti življenja. Drugi pristop pravi, da dobro življenje temelji na zadovoljevanju posameznikovih preferenc, se pravi, da znotraj virov, potreb in želja, ki jih imajo posamezniki, izberejo tiste, ki bodo njihovo kakovost življenja najbolj povečale. Tretja opredelitev kakovosti življenja se nanaša na izkušnjo posameznika in je povezana s konceptom subjektivnega blagostanja. Če posameznik meni, da je njegovo življenje dobro in zaželeno, potem je in bo njegovo življenje dobro in zaželeno. Najpomembnejši faktorji pri tem pristopu so občutki zadovoljstva z življenjem in sreče.

World Health Organization (2022) kakovost življenja opredeljuje kot posameznikovo zaznavo njegovega položaja v življenju glede na kontekst kulturnih in vrednostnih sistemov, v katerem živi, ter v povezavi z njegovimi cilji, pričakovanji, standardi in odgovornostmi. Tukaj gre za širok koncept, ki je na kompleksen način povezan s posameznikovim fizičnim in psihičnim stanjem, osebnimi prepričanji, družbenimi odnosi in ostalimi pomembnimi odnosi v okolju.

3 Metoda

Za raziskavo je bila uporabljena kvalitativna metoda, ki temelji na analitičnem preučevanju. Analizirana in pregledana je bila znanstvena in strokovna literatura skozi tematiko različnih kazalnikov kakovosti življenja. Na sliki 1 je prikazan teoretičen model raziskave, kjer so zapisani ključni pokazatelji kakovosti življenja v današnjem času, katere smo raziskali v sklopu naše raziskave.

Slika 1. Model raziskave

Literature s tematiko o kakovosti življenja je veliko na razpolago in v tabeli 1 so izbrane ključne besede, po katerih so bili članki izbrani in baza podatkov, kjer smo črpali iz raznovrstnih podatkov, ki so dostopni preko spleta.

Tabela 1. Seznam ključnih besed in baze podatkov

Ključne besede iskanja v slovenskem jeziku	Ključne besede iskanja v angleškem jeziku	Baze podatkov
Kakovost življenja	Quality of life	Google Učenjak, Digitalna
Sodobni čas	Modern time	knjižnica Slovenije (dlib), TLF
Osebnost	Personality	vsebine, Eurostat
Stres	Stress	
Zdravje	Health	
Varnost	Safety	
Izobrazba	Education	
Zadovoljstvo	Satisfaction	

Rezultati in razprava pa so izvedeni na podlagi naših izkušenj, mnenj in občutkov, ki smo jih primerjali z izbrano literaturo.

4 Rezultati in razprava

V tabeli 2 je prikaz statistike zadovoljstva različnih kazalnikov kakovosti življenja. Prikazano je povprečje za Evropsko unijo (v nadaljevanju EU) in Slovenijo ter zadovoljstvo v Sloveniji v treh stopnjah (visoko, srednje in nizko). Izbrali smo kazalnike kakovosti življenja, ki so po našem mnenju med najbolj kritičnimi pokazatelji, ki vplivajo na našo kakovost življenja.

Tabela 2. Seznam ključnih kazalnikov življenja kakovosti in ocena zadovoljstva (vir: Eurostat, European statistic, 2022)

Ključni kazalnik	Zadovoljstvo s ključnim kazalnikom		Zadovoljstvo s kakovostjo življenja v Sloveniji		
	Povprečje EU	Povprečje Slovenija	Visoko	Srednje	Nizko
Materialni življenjski pogoji/finance	6,0/10	5,6/10	7,9	44,2	48,0
Stanovanjske razmere	7,5/10	7,6/10	36,2	47,2	16,7
Zaposlitev/delovne razmere	7,1/10	7,3/10	29,1	51,5	19,3
Prosti čas	6,7/10	6,8/10	24,7	45,7	29,6
Socialni odnosi	7,8/10	8,3/10	51,8	40,0	8,2
Varnost*	28,4 %	44,7 %	44,7	45,0	10,3
Zdravje**	81,6 leta	80,9 leta	69,1	22,6	8,3

*Varnost: »Kako varno se počutite, ko se ponoči sprehajate po svojem okolišu?«

**Zdravje: pričakovano trajanje življenja ob rojstvu.

Kazalnik kakovosti življenja kot materialni življenjski pogoji/finance

Materialni življenjski pogoji so v Sloveniji kot kazalnik kakovosti življenja ocenjeni nizko. Ocena je 5,6, kar je pod vrednostjo povprečja EU, ki je 6,0. Zanimivo je dejstvo, da je edini kazalnik, ki je ocenjen tako nizko in da je samo 7,9 % oseb zadovoljnih s materialni življenjski pogoji Sloveniji.

Kakovost življenja je za vsakega posameznika različna. Določeni populaciji ljudem kakovost življenja predstavljajo materialne dobrine, v mišljenju, da z denarjem se lahko vse kupi. Res je, denar predstavlja velik pozitiven pogled na svet, kajti z materialnimi dobrinami je življenje lažje, oseba, ki lahko razpolaga z materialnimi dobrinami, se počuti varnejša, kajti nima skrbi, ali bo lahko nahranila svojo družino, ali bo lahko zagotovila osnovne življenjske potrebe, kot so hrana, oblačila, stanovanje,... Vendar vseeno, nekdo, ki ima vsega dovolj, še ne pomeni, da zato kakovostneje živi. Denar oziroma materialne dobrine so velik pokazatelj kakovosti življenja, vendar ni pa glavni, poglobitveni razlog za boljše kakovostno življenje.

V Sloveniji se skoraj polovica prebivalstva bojuje z nizkimi prihodki, kar pomeni veliko prilagajanja in odrekovanja. Težavo predstavlja, ker veliko ljudi nima za osnovne potrebe, hrano, oblačila, položnice,... Obenem pa nekateri ne vedo, kaj bi s svojim premoženjem. Zopet se pojavlja večji razpon med ljudi, kjer nekateri nimajo materialnih dobrin, nekateri pa nimajo niti zamisli, kaj bi si sploh še omislili, da bi zadovoljili svoje potrebe. Vendar kot že omenjeno, ni nujno, da je nekdo, ki ima vse materialne dobrine, bolj srečen in ima bolj kakovostno življenje, kot tisti, ki se komaj preživljajo iz meseca v mesec. Ljudje, ki imajo manj, znajo ceniti življenje veliko bolj in preudarno, kot tisti, ki imajo več.

Kazalnik kakovosti življenja kot stanovanjske razmere

Zadovoljstvom s kazalnikom stanovanjskih razmer v Sloveniji smo zelo visoko na lestvici, kajti ocena je 7,6. Ocena zadovoljstva v Sloveniji predstavlja višjo oceno, kot je povprečje EU, ki je 7,5.

Vedenje, da se imamo po napornem delovnem dnevu v šoli ali službi vrniti v svoj dom, kjer je toplo, kjer imaš osnovne življenjske pogoje, je sigurno eden od poglobitvenih kazalnikov kakovosti življenja. Stres, ki ga povzroča ne vedeti, ali boš imel kje spati in če že boš imel streho nad glavo, da te skrbi vprašanje, kako bo ponoči mrzlo tebi in tvoji družini, je lahko kazalnik, ki je zelo uničljiv, moreč in kakovost življenja s tem pada. V Sloveniji se s tem vprašanjem spopada cca 17% prebivalstva. Naše mnenje je, da v tako razviti državi, kot je Slovenija, je ta odstotek zelo velik, prevelik. Da se skoraj petina prebivalstva ukvarja s težavo glede stanovanjskih razmer, da nimajo ustreznih bivalnih pogojev, da nimajo toplega doma, veliko ljudi pa živi v preobilju,... Zato se vprašamo, kje je tukaj pomoč ljudi, zakaj ne stopimo skupaj in jim pomagamo? Zakaj ne bi pomagali ljudem, ki ne morejo plačati položnic za ogrevanje, za elektriko ali hrano? Kaj se dogaja z našimi čustvi, da živimo tako drugi mimo drugega in si skoraj več ne pogledamo v oči?

Kazalnik kakovosti življenja kot zaposlitev / delovne razmere

Kazalnik kakovosti življenja kot zaposlitev ali kot delovne razmere v Sloveniji spada med visoko ocenjene. Predstavlja oceno 7,3, kar je višje od povprečja EU, ki je 7,1.

V Sloveniji se starost upokojitve viša, enako pa je tudi z dobo starosti prve zaposlitve. Še ne tako dolgo nazaj je bila samoumevna zaposlitev takoj po končani srednji šoli ali pa po končani višji izobrazbi. Sedaj, zadnje čase pa je popolnoma razumljivo, da se mlajše generacije po končanem šolanju še malo ustalijo, si oddahnejo in naberejo moči, medtem, ko bivajo doma pri starših z njihovo finančno pomočjo. Razumljivo je, da če ni zaposlitve, če ni delovnih mest, ostaja brezposelnost teh oseb. Vendar tudi če ni zaposlitve za izobrazbo, katero si pridobil s šolanjem, so druge možnosti, vendar so potrebne prilagoditve in mogoče je sprejeti delo, katero ti sprva ne bo ustrezalo in se nato dokažeš, dokažeš, da si vreden, sposoben, inovativen in si zaslužiš drugo odgovornejše delovno mesto. Včasih so delovna mesta potekala po drugačni lestvici kot sedaj. Ni bila toliko pomembna šola, začel si na začetku in si se moral dokazati, kaj zmoreš in tako počasi napredoval po lestvici navzgor. Trenutno zaposlitev pa potekajo glede na izobrazbo, tako zaposlitev boš prejel kot imaš primerno izobrazbo, pa če si temu kos ali ne, če imaš delovne izkušnje ali ne. Zadnja leta se že opaža, da tak način zaposlovanja ni sprejemljiv, da kakovost znanja pada in efektivnost na delovnih mestih še zdaleč ni več to kar je bila.

Težava se pojavlja, ker že v mladosti starši preveč negujejo otroke. Pri veliko zadevah je mnenje, da so premajhni, da jim tega še ni potrebno znati narediti in jih s tem ne obremenjujemo. Okolje nas je pripeljalo do te točke, da so otroci preveč omejeni in se jim premalo določa osnovnih opravil. Ko postanejo najstniki, pa ostanejo otroci, ne znajo pomagati, niso odgovorni, ... Zato je potrebno začeti dodeljevati naloge že v mladih letih in zadevo samo stopnjevati. Naloge in odgovornosti vzgoje in človeških odnosov so v nas starših. Otroci so zmožni izvesti in prenesti veliko več kot si starši mislimo. Otroci, ki imajo slabo vzgojo se le ta širi naprej, tudi ko pride do dejanske zaposlitve. Zaradi tega, ker so kot otroci in nato kot najstniki potisnjeni pred tv, internet, nimajo skoraj nobenih navad ali dolžnosti, tako delovnih, kot življenjskih. Že za osnovna hišna opravila pričakujejo žepnino, nič ne bodo naredili zastonj. Zato sedaj na delovnem mestu nihče ne bi delal za delovnim trakom, nihče ne bi nalagal polic, nihče ne bi vrtnaril, ... Vse delo je za njih manjvredno. Mlajše generacije postajajo brezvoljne, ne postavljajo si življenjskih ciljev, niti dnevnih ciljev. Vsi bi sedeli doma, imeli bi doktorate in izkoristili vse ugodnosti, ki so mogoče, imeli bi svojo kvaliteto življenja, ki ustreza samo njim. Tudi ponudba za zelo primerno delovno mesto ni mikavna, kajti potrebna je vožnja v sosednji kraj in to je že odveč in raje zato ostanejo doma. Socialna podpora je premalo opredeljena, delo na črno je v porastu.

Tukaj se pojavljata dva problema: nezaposlitev in neangažiranje. Ni želje po napredku, ni želje po boljšem življenju in boljši kakovosti življenja. A potrebno je toliko malo truda. Mlajše generacije, ki še nimajo delovnih izkušenj, se ne zavedajo, kaj pomeni biti zaposlen. Kaj pomeni, da je potrebno za zaslužek nekaj storiti, da ne pridejo te blaginje same po sebi k tebi. Če se pa prijavijo na razpisano delovno mesto, mora ustrezati točno njegovim zahtevam. Že če je predolga vožnja od doma in lokacijo zaposlitev, se za zaposlitev ne odločijo. Če je delo

dvoizmensko, delo raje zavrnejo. Občutek imamo, da se mora delodajalec prilagajati novo zaposlenim in ne ravno obratno, kot je bilo včasih.

Delovne razmere pa se temu primerno tudi odražajo, polovica zaposlenih je srednje zadovoljnih. Nekdo, ki nima višje izobrazbe, se zaveda, da ne bo mogel pri svojem delu napredovati in zaradi tega motivacija, ustvarjalnost in sreča padata. Se pa zaposleni, ki želijo spremembe odločajo za šolanje ob delu, z namenom izboljšanja kakovosti življenja in želje po napredovanju.

Velik problem pa predstavlja plačilo. Vsi zaposleni želijo že prvi dan, ko so še brez izkušenj in brez dneva delovne dobe, maksimalno plačilo. Če tega ne dobijo s prvo ali drugo plačo, so že nezadovoljni, motivacija in ustvarjalnost padata in ne samo, da tonejo sami, za seboj vlečejo še druge zaposlene.

Poudarili bi še slabo voljo in nezadovoljstvo med zaposlenimi. Veliko organizacij izvaja ankete na temo delovne klime. Veliko točk v anketi se dotakne teme na nemotiviranost, slabo voljo in slabo počutje. Vsi zaposleni in vodje si želijo več vsega, več komunikacije, več sodelovanja med zaposlenimi, ... in vsi poudarjajo, da je vodja tisti, ki je odgovoren, ki mora spremeniti način dela. Vse to je res, vodja je ključen, da zaposleni osebno rastejo, da so motivirani, vendar če zaposleni nimajo volje, nimajo želje po boljšem razumevanju na delovnem mestu in nimajo želje po boljši kakovosti. Vodja sam ne more narediti velikih sprememb. Zavedati bi se morali, da so vsi zaposleni ključnega pomena, ki pripomorejo k boljšemu timu, boljši motiviranosti in boljši kakovosti dela in življenja.

Okolje nas je pripeljalo do neke točke, kjer bo potrebno način življenja spremeniti. Kot smo že omenili, soočanje z brezposelnostjo je čedalje večje. So osebe, ki imajo omejitve in se ne morejo vključiti v sistem iskalcev zaposlitve. Tem osebam je potrebna pomoč, socialna podpora. Na drugi strani pa imamo osebe, mlade, zdrave, inteligentne in prejemajo socialno pomoč za brezposelne, ker ni dela zanje.

Kazalnik kakovosti življenja kot prosti čas

Kazalnik prosti čas ima oceno povprečja v Sloveniji 6,8, kar je skoraj enako kot povprečje EU, ki znaša 6,7.

Vse več je hitenja, vse več je daljših delovnih dni, daljši urnik, delovne sobote, v šoli naloge, ki jih je potrebno zaradi obilice narediti še doma. Včasih smo prišli iz delovnih mest, šol, kjer smo vse imeli urejeno, popoldne je bil čas za delo doma, skrb za družino in zabava, bili smo zunaj na zraku in počeli vse, kar je bilo potrebno in kar smo želeli. Sedaj pa delo nosimo domov, otroci naloge delajo cele popoldneve in ko končajo, hitro na krožke, če pa imajo čas, pa še hitro na mobitel ali na računalnik. Danes jih je potrebno siliti iz hiše, odrasli smo pa tudi tako utrujeni od tega hitrega tempa in skrbi, da tudi ne zmoremo več. Prostega časa nam zmanjkuje, pozabljamo nase in se izgublamo v svetu tega hitenja in skrbi.

Kazalnik kakovosti življenja kot socialni odnosi

Kazalnik socialni odnosi imajo skoraj najvišjo oceno med vsemi kazalniki kakovosti življenja in znaša 8,3. Tudi EU ne zastaja pri tem kazalniku, povprečje je 7,8.

S Covid pandemijo smo imeli priložnost videti, kako si znamo ljudje med sabo pomagati. Nekateri so se opogumili in bili del tega, bili del skupnosti in pomagali popolnim neznancem z odhodom v trgovino, v lekarno. Tudi družinski člani so se veliko bolj povezali med seboj in pomagali drug drugemu. Napredovali smo tudi s tehnologijo, prav gotovo smo večkrat koga poklicali, ki ga prej nismo kontaktirali, smo si vzeli čas drug za drugega. Napredek in dobrodošla novost je tudi delo ali študij na daljavo. Sedaj lahko tudi vse spletno naročamo, kar je zelo priročno. Ampak kaj pa človeška beseda, osebni kontakt, otip blaga, osnovni bonton obnašanja ali pa že samo ena dobra beseda do druge osebe? Nov način življenja nas je potisnil v kot, premalo se družimo, pogovarjamo in premalo časa posvetimo drug drugemu. Ni več pripadnosti, ni sočutja in ni spoštovanja. Kljub pozitivnim elementom je veliko negativnosti.

Čeprav smo po statistiki Slovenci narod, ki je pripaden drug drugemu, je stanje po našem mnenju drugačno. Zato bo potrebno na kakovost življenja gledati drugače, morali bomo začeti drugače delati, kajti v nasprotnem primeru bomo sami sebe »zadušili« in sistem bo pregorel. Ne bomo mogli tega zdržati. Izgubile se bodo socialne veščine, pomoč osebam, ki so potrebni tega in gledali bomo drug skozi drugega.

Še celo za živali obstajajo električne igračke, da se nam ni potrebno ukvarjati z metanjem igrač ali pa vrteti peres, da bi se igrali z njimi.

Kazalnik kakovosti življenja kot varnost

Kazalnik varnost je predstavljena v odstotkih in je ocenjena z nizko oceno. V Sloveniji se počuti varno samo 44,7% oseb, medtem, ko je povprečje v EU pa zelo nizko, ocenjeno samo z 28,4%.

Kazalnik kakovosti, ki predstavlja varnost, prihaja čedalje bolj v ospredje. Kajti še pred leti ni bila težava otroke poslati v trgovino v okolico ali pa v park, odhod v šolo in domov iz šole zvečer iti na sprehod, brez skrbi ali strahu, da nam lahko kdo kaj naredi. Vendar v današnjem času te kakovosti življenja ni več. Za naš strah niso krivi vsi filmi, ki se vrtijo zadnja desetletja na naših platnih, vendar se veliko vseh teh grozot dejansko dogaja in posledice so kritične, izgube bližnjih ali pa travmatične posledice. Slovenija spada med varnejše države. Vendar se zadnje čase tudi pri nas dogajajo tragedije med družinami, ki škodujejo bližnjim in okolici, brez zavedanja posledic. Kakovost življenja, kot varnost pada, tako glede same varnosti na območju, kjer živimo, kot tudi v širši okolici.

Vsi nemiri, ki se odvijajo po svetu in vojna v Ukrajini vplivajo na našo kakovost in varnost življenja. Začetki takšnih nemirov nas vedno spravijo v strah kaj pričakovati. Odrasli smo primorani pomisliti na varnost svojih družinskih članov, otroci se sprašujejo ali se bomo morali tudi mi seliti, bodo ti nemiri prišli tudi k nam,... Pravilno je, da se pogovorimo z njimi, jim razložimo situacijo in povemo, da življenje ni tako črno-belo, kajti že nas same je bilo strah,

kaj nam bo življenje prineslo. Ko so se pogovori in strahovi o nemirih pomirili, so se pojavila druga vprašanja, kar pa resnično vpliva na našo kakovost življenja, omejeni smo veliko bolj, kajti finančno je vse veliko dražje in prihaja do čedalje večjega razpona med bogatimi in revnimi in še večje revščine, kot jo že poznamo.

Velik kazalnik, kjer nam kakovost kot varnost se zelo spreminja so klimatske razmere. Dnevno opazamo kako je vreme nestanovitno, pojavljajo se tornadi, uničujoča neurja na krajih kjer jih ni bilo. Mesta se potapljajo zaradi taljenja ledu,... ampak vseeno ali smo pripravljeni kaj storiti? Kaj smo kot ljudstvo sploh kaj naredili za Zemljo?

Kazalnik kakovosti življenja kot zdravje

Zdravje kot kazalnik kakovosti življenja je ocenjena z leti, kot pričakovano trajanje življenja. Povprečna starost v Sloveniji znaša 80,9 let, kar predstavlja skoraj enako starost kot v EU, kar je 81,6 let.

Zdravje je velik pokazatelj kakovosti življenja. V Sloveniji imamo zdravstveni sistem dober, imamo podporo, kjer pridemo do zdravljenja in dostop do zdravljenja ni onemogočen s financami, je dostopen za skoraj vse ljudi. Vendar zdravstveni sistem silno peša.

Dogajajo se velike spremembe, čakalne dobe so daljše in prihajamo do točke, kjer bo mogoče zdravje kupiti. Se pravi, če potrebuješ zdravljenje, si lahko z denarjem kupiš terapije, preglede in prideš takoj na vrsto. Osebe z omejitvami so primorane za osnovne življenjske potrebe pripomočke sami kupiti.

Bolezni je čedalje več, onesnaževanje okolja je v porastu in posledično bo potreba po zdravju in zdravljenju večja. Kakovost življenja na področju zdravja izgublja vrednote, predvsem se opazi v nespoštovanju pacientov, ni ustrezne komunikacije s strani zdravstvenega osebja in nismo obravnavani kot pacienti, ki potrebujejo pomoč, vendar smo moteči element, ki smo tam, kot da zdravstveno osebje kaznujemo. Kljub temu kakovost življenja kot zdravje v Sloveniji ne upada sodeč po statistiki in smo na skoraj enakem povprečju kot je povprečje EU.

Zastavili smo si vprašanje »Kako vpliva sodobni čas na kakovost življenja glede na posamezne kazalnike?«. Preučili smo ključne kazalnike kakovosti življenja. Ugotovili smo, da je ocena zadovoljstva pri večini ključnih kazalnikov kakovosti življenja po statistika višja v Sloveniji in EU, kot smo predvidevali in kot smo navedli v razpravi. Ocena zadovoljstva kazalnikov po našem mnenju ne odraža dejanskega stanja, ki se dogaja v Sloveniji, ne odražajo se negativne posledice pomanjkanja in spremembe, ki se dogajajo v sodobnem času. Primorani bomo upoštevati spremembe, se jih zavedati in seveda v največji meri poskušati spremeniti.

5 Zaključek

Življenje v 21. stoletju se zelo razlikuje od življenja, ki je se odvijalo še nedolgo tega, 20, 30 let nazaj. Kakovost življenja po rezultatih je v Sloveniji višja od povprečja v EU.

Kazalniki kakovosti življenja so različni. Preučevali smo različne kazalnike, ki vplivajo na naše razmišljanje, na naše počutje, ugodje in splošno kakovost življenja. Pri nekaterih kazalnikih smo zadovoljni, ni spremembe glede na trenutni sodobni čas, kot na primer zdravje, socialni odnosi.

Materialne dobrine in stanovanjske razmere se spreminjajo, imajo rahel upad glede na preteklost. Določene osebe živijo v stiski in pomanjkanju, vendar večina populacije Slovenije ne občuti takega pritiska.

Spreminjajo pa se zelo zaposlitev in delovne razmere. Zaposlitev je postala obrnjena na glavo. Sedaj iskalci zaposlitve postavljajo meje in določajo pravila o zaposlitvi in ne obratno kot je bilo še ne dolgo časa nazaj, ko so delodajalci določali pogoje. Mlajše generacije se zaposlijo tudi več let po končanem šolanju in ta čas preživijo po svoji volji z pomočjo podpore države. Ni zanimanja za boljše življenje, ni volje in pričakujejo, da bo nekdo vse naredil namesto njih. Podobno je z delovnimi razmerami, vsi pričakuje boljše razmere, boljše plačilo in veliko ugodnosti, ampak na delovnem mestu pa sprememb ne pokažejo. Ne pokažejo volje po znanju, napredku in željo po motivaciji, ustvarjanju in inovativnosti. Pri tem kazalniku kakovost življenja pada. Tukaj bomo morali narediti spremembe, se vsi ozreti kaj se dela narobe in spremeniti.

Varnost pri nas ni tako negativni točki, vendar se dogajajo spremembe. Manj je zaupanja v ljudi, manj je možnosti za varno pot domov iz šole manjših otrok, bodisi zaradi ceste, bodisi zaradi nevarnih ljudi. Sprememb ni na vidiku, pristojni organi se premalo vključujejo in kazni so prenizke, da bi se osebe, ki zgrešijo dejanje, kjer se ostali ne počutimo več tako varne, spremenili.

Naše mnenje je, da se kakovost življenja ne odraža na tak način, kot se je v preteklosti, se spreminja in pada. Vseeno se vprašamo, ali smo res tako visoko na lestvici kakovosti življenja, kot pravi statistika, ali imamo res tako kakovostno življenje ali strmimo v prepad? Naslednja težave pa se pojavi pri vprašanju kaj smo pripravljene storiti? Spremembe bodo potrebne, morali si bomo stopiti naproti, morali se bomo znati ceniti med seboj in ceniti sebe, svoje življenje in se zavedati, da se življenje ne sme jemati kot nekaj samoumevnega in da so za srečno, kakovostno življenje potrebni veliki koraki, spremembe, motivacija, ustvarjalnost, pomoč drugim osebam in predvsem biti človek človeku.

Omejitev raziskave je predstavljala preučitev našega mnenja in spletne statistike.

V nadaljevanju bi lahko razširili analizo na različne organizacije, izvedli anketo in povečati število sodelujočih. Tako bi lahko primerjali, kako različne generacije vidijo kakovost življenja sodobnega časa. Uporabili bi lahko tudi več literature iz tujine, s čimer bi primerjali kakovost življenja pri njih.

Reference

1. Antončič, V., Boh, K. (1991). *Premise za raziskovanja kvalitete življenja*. Družboslovne razprave.
2. Diener, E., Suh, E. (1997). *Measuring quality of life: economic, social and subjective indicators*. Social Indicators Research.
3. Erikson, R. (1993). Description of inequality: the Swedish approach to welfare research. Martha Craven Nussbaum in Amartya Sen K. (ur.): *The quality of life*. Oxford: Oxford University Press.
4. Eurostat, (2022). *Kakovost življenja*. Pridobljeno dne 7. 11. 2022 na https://www.stat.si/qol/index_sl.html#
5. Gider, F. (2017). *Kakovost življenja – kako jo izboljšati?* Pridobljeno dne 3.11.2022 na strani <https://www.bizinaizi.si/kako-doseci-vecjo-kakovost-zivljenja/>
6. Musek, J. (2012). *Osebnost in kakovost življenja*. Diplomsko delo. Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za psihologijo.
7. Račič, M. (2007). *Kakovost življenja – sreča, primerjava med Slovenijo in Dansko*. Diplomsko delo. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede.
8. Rozin, P., Stellar, J. (2009). *Posthumous events affect rated quality and happiness of lives*. Judgment and decision making.
9. Svetlik, I. (1996). *Kakovost življenja v Sloveniji*. Diplomsko delo. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede.
10. WHO (2022). *WHOQOL: Measuring quality of life*. Pridobljeno dne 4.11.2022 na <http://www.who.int/healthinfo/survey/whoqol-qualityoflife/en/>

Katarina Grozina je študentka magistrskega študija na Fakulteti za organizacijske vede v Novem mestu in je diplomirana inženirka kemijske tehnologije, zaposlena v farmacevtski industriji. Izkušnje si je pričela pridobivati kot pomočnik, nato pa kot vodja delovne enote. Pri delu si je nabrala veliko izkušenj iz vodenja, komunikacije in reševanja konfliktov z zaposlenimi in predstavitev delovanja svojega področja presojam in državnim inšpekcijam.

Abstract:

Quality of Life in Modern Times

Research question (RQ): How does modern times affect the quality of life according to individual indicators?

Purpose: The purpose is to present an individual quality of life indicator and provide an assessment of the comparison of Slovenian and EU statistics and our research.

Method: The qualitative method was used in the research, where the analysis of various articles and literature was carried out.

Results: Compared to the past, the quality of life decreases, the help of people, the desire for progress, the desire for a better, higher quality life are lost.

Organization: Adequate quality of life can enable better conditions and greater interest in the positive life of modern times.

Society: Individuals are those who, with their satisfied, positive thinking and efforts, can guide and set goals for a quality future of life.

Originality: Presenting an overview of the quality of life in modern times.

Limitations/further research: Research was done based on articles and literature.

Keywords: quality of life, modern times, people, time, security, material goods, relationships, people's help.

Copyright (c) Katarina GROZINA

Creative Commons License

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.